

*Н.А. Дехтяр, канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів,
ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Ефективне функціонування та подальший розвиток суб'єктів господарювання залежить від рівня забезпеченості їх фінансової безпеки, що проявляється у попередженні та подоланні фінансових втрат та небезпек і потребує розробки системи кількісних та якісних параметрів оцінки стану фінансової безпеки. В економічній літературі існують різні науково-методичні підходи щодо розуміння сутності, елементів та властивостей поняття фінансова безпека підприємства, а також способів її визначення.

На сучасному етапі найбільш актуальними завданнями в рамках формування системи фінансової безпеки на підприємстві є розробка комплексу взаємопов'язаних збалансованих рішень щодо захисту фінансових інтересів суб'єкта господарювання та формування ефективної політики управління фінансовою діяльністю з метою розробки та проведення фінансової стратегії підприємства, спрямованої на досягнення його стійкості в короткостроковому і довгостроковому періоді.

На нашу думку, на підприємстві повинна бути організована система управління фінансовою безпекою, основним складовими якої є: оцінка реальних і потенційних внутрішніх і зовнішніх небезпек та загроз; визначення стану і рівня фінансової безпеки підприємства для характеристики характеру та ступеня розвитку негативних тенденцій та обґрунтування системи заходів забезпечення захисту інтересів підприємства та досягнення ним головних цілей діяльності. При цьому поєднання стратегічного та оперативного планування, прогнозування, аналізу, бюджетування, контролінгу і аудиту; визначення параметрів, методів та інструментів здійснення фінансової діагностики та своєчасне реагування на зміни показників стану фінансової безпеки та доведення їх до нормативних, дозволить забезпечити ефективне управління фінансами на підприємстві.

Головними зовнішніми небезпеками і загрозами, що впливають на втрату фінансової безпеки підприємств, є: фінансово-економічна криза; нестабільність економіки; недосконалість механізмів реалізації фінансової політики держави; зниження інвестиційного потенціалу країни; наявність значних фінансових зобов'язань у підприємства; недобросовісна конкуренція (скупка акцій чи боргів підприємства небажаними партнерами); нерозвиненість фінансового ринку та його інфраструктури; недосконалість правової системи захисту прав інвесторів і виконання законодавства. До внутрішніх небезпек і загроз, що впливають на фінансову безпеку, відносяться: рівень забезпеченості підприємства власними фінансовими ресурсами; система управління та оптимізації активів і пасивів підприємства (розробка, впровадження та контроль управління дебіторською та кредиторською заборгованостями, вибір інвестиційних проектів та джерел їх фінансування, оптимізація амортизаційної та податкової політик); стан грошово-розрахункової дисципліни та основних фінансово-економічних параметрів діяльності; якість фінансових інструментів; помилки менеджменту в процесі управління фінансами підприємства, пов'язані з вибором його стратегії.

До основних умов забезпечення фінансової безпеки підприємства можна віднести: платоспроможність, яка означає здатність підприємства своєчасно погашати свої зобов'язання і є наслідком ліквідності; рентабельність діяльності підприємства та ефективне управління грошовими потоками, що дозволяє синхронізувати грошові надходження та оплату фінансових зобов'язань; фінансова стійкість та наявність фінансових ресурсів для розвитку.

Визначення системи показників та оцінки рівня фінансової безпеки є ключовою проблемою у діяльності підприємства. Варто відзначити, що система показників, що пропонується для розрахунку рівня фінансової безпеки підприємства характеризується значною різноманітністю. В той же час, більшість науковців у якості індикаторів фінансової безпеки підприємства використовують групи показників фінансового стану (ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності, рентабельності), а рівні фінансової безпеки оцінюють на основі алгоритму визначення типу фінансової стійкості підприємства. Однак, зазначені

підходи до визначення фінансової безпеки, на нашу думку, не враховують зовнішні чинники впливу та загроз, що впливають на фінансову безпеку підприємств. Тому, врахування показників кон'юнктури ринку цінних паперів, кредитного, фінансового та страхового ринків; складу банківських продуктів та послуг небанківських фінансових установ; рівня стабільності комерційних зв'язків з покупцями продукції; ефективність діяльності з контрагентами у сфері фінансової діяльності; можливість використання альтернативних фінансових інструментів в процесі здійснення фінансових операцій дозволяють розширити систему показників для виміру фінансової безпеки. До таких показників можна віднести: рівень фінансового левериджу, коефіцієнт забезпеченості відсотків до сплати, середньозважена вартість капіталу, показник розвитку підприємства, тимчасова структура кредитів, показники диверсифікації, темпи зростання прибутку, обсягу продажів, активів, співвідношення оборотності дебіторської і кредиторської заборгованості, показники ринкової активності підприємства. Слід також зазначити, що з метою більш об'єктивного визначення стану фінансової безпеки підприємства необхідно досліджувати показники в динаміці з річною, квартальною та місячною періодичністю, а також в динаміці докризового та посткризового періодів і співставляти їх з нормативними (пороговими) значеннями.

Таким чином, фінансова безпека підприємства реалізується через систему організаційно-економічних заходів, які забезпечують стійкість до впливу економічних та фінансових ризиків, достатній рівень кредитоспроможності й інвестиційної привабливості, а також позитивну віддачу вкладеного капіталу.

Дехтяр, Н.А. Концептуальні засади забезпечення фінансової безпеки підприємства [Текст] / Н.А. Дехтяр // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: зб. тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 травня 2011 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2011. – Т. 2. – С. 36-38.